

Vrijwillige fusies van gemeenten

Bespreking fusiedecreten

Commissie Binnenlands Bestuur Vlaams Parlement - 26 maart 2024

binnenland.vlaanderen.be
#burgers #bestuur #verbinden

Gemeentefusies: betrokkenheid ABB

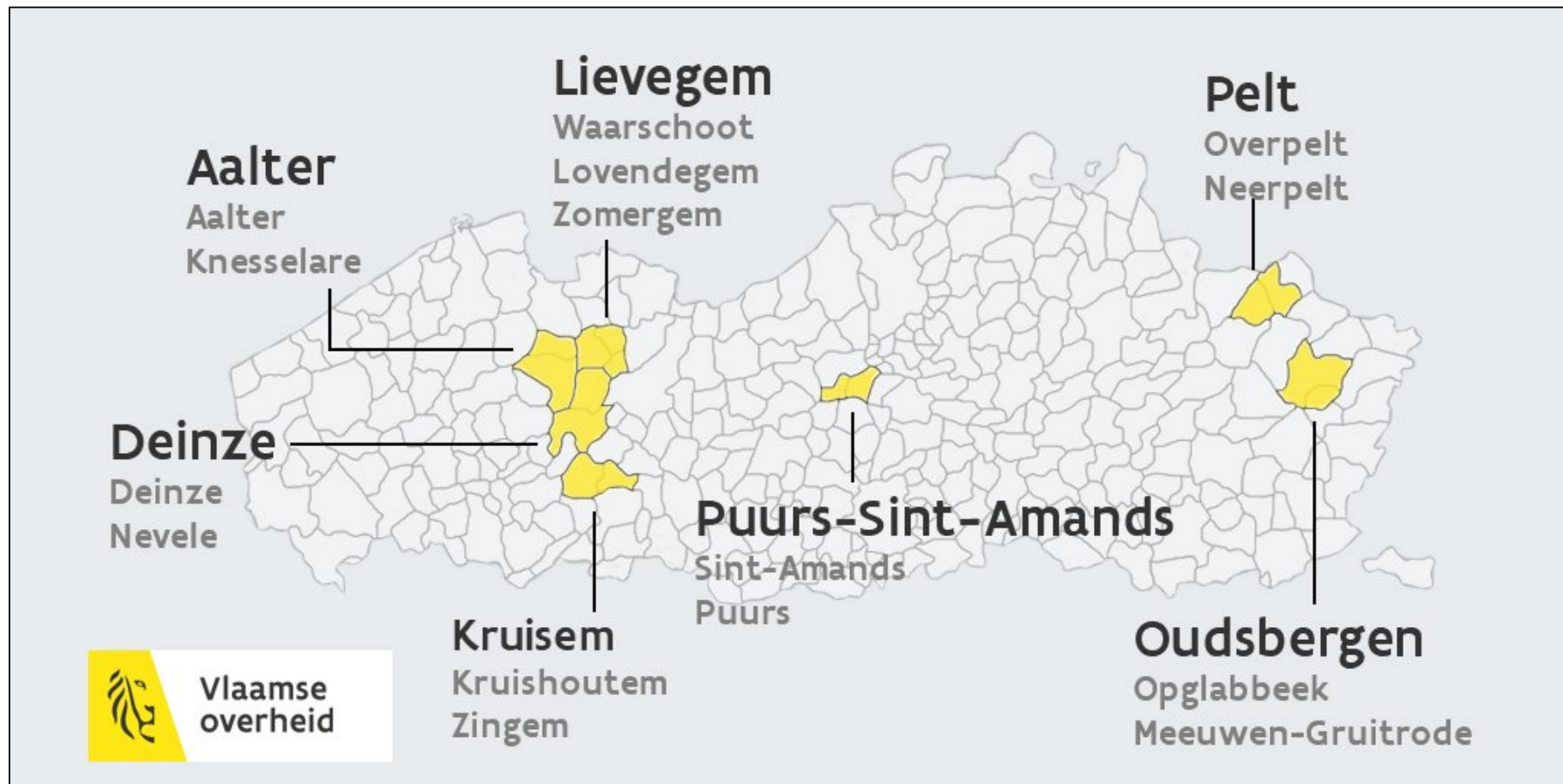
Drie rollen

1. ABB als beleidsondersteuner
2. Rol ABB in kader van bestuurlijk toezicht
3. ABB als beleidsuitvoerder

1. ABB als beleidsondersteuner

- ABB ondersteunt minister bij uitwerking van beleid
 - Beleidsvoorbereidende opdracht
 - regelgevend kader voor gemeentefusies (decreet lokaal bestuur)
 - aansturing beleidsgericht wetenschappelijk onderzoek: onderzoekslijn fusies
 - Beleidsevaluerende opdracht:
 - evaluatie fusieoperatie van 2019
 - evaluatie fusieoperatie van 2025 (op te starten)
- ABB ondersteunt minister bij aansturing en opvolging van beleidsuitvoering
 - Monitoren en rapporteren over voortgang fusieoperatie
Cf. voortgangsrapporteringen over fusieoperatie aan Vlaamse Regering

Evaluatie fusieoperatie van 2019 (1)

Evaluatie fusieoperatie van 2019 (2)

- E. WAYENBERG e.a. [Veldonderzoek fusionerende gemeenten Vlaanderen](#), 2018, 124 p.
- K. DE CEUNINCK, *Rapport Evaluatie procesverloop gemeentelijke fusies*, 2019, 71 p.
- Audit Vlaanderen, [Globaal rapport thema-audit fusiebesturen](#), 2022, 37 p.
- Agentschap Binnenlands Bestuur, [4 jaar na de fusie: financiële indicatoren van de Vlaamse gemeenten die in 2019 fuseerden](#), 2023, 27 p.
- Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing, *Evalueren van fusies mits een impactstudie in Vlaamse pilootgemeenten*, 2024, in opmaak

Evaluatie fusieoperatie van 2019 (3)

Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid
van 19 maart 2019 en 2 april 2019

- Gedachtewisselingen over evaluatie gemeentelijke fusies van 2019
- ABB nam deel aan gedachtewisseling
- [Verslag beschikbaar op website Vlaams Parlement](#)

Ervaringen fusiebesturen van 2019

(Slide uit generieke presentatie)

- Fuseren vergt capaciteit, want is uitermate complex traject
- Weinig tot geen protest bij lokale bevolking
 - 1 volksraadpleging in Zingem: onvoldoende opkomst
 - Belangrijkste belastingtarieven (APB/OOV) op laagste niveau
 - Politieke moed werd niet afgestraft op 14 oktober 2018
- Adreswijzigingen zorgden voor grootste stress bij inwoners
 - Meer dan 100.000 adressen wijzigden
 - 5.500 adressen met nieuwe straatnaam of nieuw huisnummer
- Meer gewicht voor fusiegemeente op regionaal en centraal niveau

Vlaams beleidskader fusies 2019-2024

- [Kadernota vrijwillige fusies](#), goedgekeurd op VR van 10/7/2020
- Vlaamse Regering zet beleid van haar voorganger voort
 - Uitgangspunt is lokale autonomie: gemeenten kunnen vrij kiezen of en met wie ze wensen te fusioneren, ze kiezen zelf hoe ze hun traject vormgeven
 - Vlaanderen: stimuleren van zo veel mogelijk gemeenten om een fusie aan te gaan + ondersteunen van gemeenten in fusietrajecten
- Maar ook: optimalisatie organiek kader voor vrijwillige fusies
 - Op basis van evaluatie fusieoperatie van 2019
 - [Decreet van 16/7/2021 tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie](#)

1. ABB als beleidsondersteuner

Samenvattend

- Fusiebesturen 2019 waren pioniers
- Veelvuldig geëvalueerd
- Vlaams beleidskader 2019-2024 dat voortbouwt op zelfde uitgangspunten
 - Vrijwillig karakter van fusies: startbeslissing bij lokale besturen
 - Lokale autonomie: lokale besturen bepalen zelf traject richting fusie en visie op toekomstige gemeente
 - Geen Vlaamse beoordelingscriteria voor fusies
 - Geen Vlaamse richtlijnen over burgerbetrokkenheid

2. Rol ABB in kader van bestuurlijk toezicht

- ABB staat in voor bestuurlijk toezicht op en behandeling van klachten over lokale besturen (ondersteuning gouverneur / minister)
- Ook over thema gemeentefusies
- Advisering aan minister of gouverneur over klachten tegen:
 - Principiële beslissing tot fusie (o.a. Ruiselede)
 - Definitieve beslissing tot fusie (o.a. Borsbeek, Tongeren, Zwijndrecht)
 - Besluiten over (traject voor) naam van nieuwe gemeente (o.a. Beveren-Kruibeke-Zwijndrecht, Pajottegem)
 - Besluiten over (traject voor) straatnaamwijzigingen (o.a. Hoeselt)
 - Organisatie van gemeentelijke volksraadpleging over fusie (o.a. Ruiselede)
 - Fusiewebsite (o.a. Borsbeek, Ruiselede)

3. ABB als beleidsuitvoerder

- Evaluatie fusieoperatie van 2019
 - fusiebesturen beoordeelden ondersteuning en begeleiding vanuit agentschap heel positief
- [Kadernota vrijwillige fusies](#), goedgekeurd op VR van 10/7/2020
 - ABB zal fusieoperatie van 2025 opnieuw ondersteunen en begeleiden

3. ABB als beleidsuitvoerder

- Essentie: tekst en uitleg over fusiekader, stimuleringspakket en ondersteuningsaanbod voor al wie betrokken is bij fusie(gesprekken)
 - Lokale besturen die overwegen fusiegesprekken op te starten
 - Bestuur
 - Personeel
 - Inwoners
 - Lokale besturen in fusietrajecten (idem)
 - Gouverneurs
 - VVSG, Exello.net en Vlofin
 - Vlaamse en federale overheidsinstanties, private actoren

3. ABB als beleidsuitvoerder

- Centraal toegangspunt voor vragen van besturen in fusietrajecten
fusies@vlaanderen.be
- Algemene coördinatie fusieoperatie
 - Uittekenen Vlaams organiek kader
 - Aansturen en opvolgen van Vlaamse en federale impactanalyse
 - Vlaamse ambtelijke werkgroep fusies van gemeenten
 - Vlaams-federale werkgroep fusies van gemeenten
 - Fusievriendelijk maken van regelgeving en administratieve praktijken
 - Capteren van vragen en knelpunten
 - Dispatchen en opvolgen van vragen en knelpunten

3. ABB als beleidsuitvoerder

- Fusiefiches met kerncijfers van deelnemende gemeenten op vlak van bestuurlijke organisatie, personeel en financiën
- Afwegingskader voor motivering van principiële en definitieve beslissingen tot fusie
- Nieuwsbrief voor besturen in een fusietraject
- Intervisie voor besturen in een fusietraject
 - 22 maart 2023
 - 27 maart 2024

3. ABB als beleidsuitvoerder

- Draaiboek vrijwillige fusies van gemeenten
 - Handvaten voor gemeenten die willen fusioneren
 - Contactgegevens sectorexperten, veel gestelde vragen, praktijkvoorbeelden en stappenplannen
 - Regelmatig update
 - Beschikbaar [op ABB-website](#)

3. ABB als beleidsuitvoerder

- Draaiboek vrijwillige fusies van gemeenten
 - Bevat luik 'Betrokkenheid van burgers'
 - Aanvankelijk beperkt in omvang
 - In loop van deze legislatuur verder uitgewerkt
 - Krachtlijnen
 - Geen criteria of vereisten voor burgerparticipatie
 - Belang van lokaal draagvlak bij fusie
 - Besturen bepalen zelf hoe ze burgers betrekken bij fusietraject
 - Burgers betrekken doorheen heel fusietraject
 - Burgers betrekken in verschillende facetten van fusie
 - Burgers mee laten nadenken over toekomstvisie

3. ABB als beleidsuitvoerder

- Vaststelling: lokale besturen gaan heel anders aan de slag met burgerparticipatie dan fusietrajecten van 2019
 - In vroeg stadium betrekken
 - Verschillende manieren van burgerbetrokkenheid, ook voordat fusiegesprekken worden opgestart (spiegelgemeenteraad / burgerpanel)
- Evaluatie fusies van 2025 afwachten

Rode draad doorheen 3 rollen van ABB

Wil decreetgever werd gerespecteerd doorheen volledige fusieoperatie

- Bewuste keuze om autonomie te geven aan gemeenten
 - Initiatief om al dan niet fusiegesprekken op te starten ligt bij gemeenten
 - Bepaling traject richting fusie ligt bij gemeenteraden
 - Vlaamse Regering is gemeenten steevast gevolgd
 - Keuze gemeentenaam
 - Keuze indeling bij provincie
 - Geen oordeel over fusie
 - Lijn is doorgetrokken in bestuurlijk toezicht
- Fusieoperatie van 2025 zal opnieuw geëvalueerd worden
 - Op dat moment zal ABB voorstellen tot verbetering van beleidsvoering doen

Contact en informatie

Contact

- Centraal toegangspunt
- Jeroen Windey – administrateur-generaal ABB
- Tom Nulens – projectleider gemeentefusies ABB

fusies@vlaanderen.be

jeroen.windey@vlaanderen.be

thomas.nulens@vlaanderen.be

Informatie

<https://www.vlaanderen.be/lokaal-bestuur/samenwerking-fusies-regiovorming-en-verzelfstandiging>